

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ***(Ορισμός – μορφές – άτομα που εμπλέκονται – αίτια – αντιμετώπιση)***

Ο Σχολικός εκφοβισμός είναι μια μορφή βίας που ασκείται σκόπιμα, απρόκλητα και επανειλημμένα από έναν ή από μια ομάδα μαθητών οι οποίοι χρησιμοποιούν τη δύναμή τους για να προκαλέσουν πόνο σε άλλο μαθητή ο οποίος δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του, με κύριο στόχο την επιβεβαίωση της δύναμής τους. Ο Σχολικός εκφοβισμός, ως συμπεριφορά, ξεκινά από τη στιγμή που το παιδί πηγαίνει σχολείο και κορυφώνεται στην ηλικία 11-14 ετών.

Διαφέρει από τις ενδοσχολικές συγκρούσεις στις οποίες οι συμπλοκές δεν είναι προγραμματισμένες, ούτε επαναλαμβανόμενες, αλλά τυχαίες και οι μαθητές που συγκρούονται είναι ισότιμοι.

Διαφέρει επίσης από το πείραγμα το οποίο συμβαίνει μεταξύ φίλων. Ωστόσο το πείραγμα μπορεί να μετατραπεί σε εκφοβισμό αν το παιδί που το δέχεται δεν το βιώνει σαν αστείο και αυτό συμβαίνει για πολύ καιρό.

Ο εκφοβισμός μπορεί να εκδηλωθεί με πολλές μορφές:

ΛΕΚΤΙΚΗ ΒΙΑ: (ειρωνεία, κοροϊδία, βρίσιμο, χλευασμός, συκοφαντία, απειλές).

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΑ: (μπουνιές, κλωτσιές, χαστούκια, τρικλοποδιές, τραυματισμοί, φτύσιμο, τράβηγμα μαλλιών)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΙΑ: (απομόνωση από την ομάδα, αποκλεισμός, διάδοση κακόβουλων φημών και ψευδών, καταστροφή ή κρύψιμο πραγμάτων, αρπαγή χρημάτων)

ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗ ΒΙΑ: (διάδοση αρνητικών σχολίων εξαιτίας της διαφορετικότητας)

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ: (προσβλητικά σχόλια και πειράγματα, υπονοούμενα, χυδαίες εικόνες και γράμματα, ανεπιθύμητο άγγιγμα, χειρονομίες και επιθέσεις)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΑ: (εκβιασμός και ταπείνωση μέσω του κινητού και του διαδικτύου)

Τα άτομα που εμπλέκονται σε αυτό το φαινόμενο, είναι οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές που εκφοβίζουν, οι μαθητές που εκφοβίζονται και οι μαθητές που παρατηρούν.

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΚΦΟΒΙΖΟΥΝ

έχουν συχνά ναρκισσιστική και παρορμητική προσωπικότητα. Είναι άτομα χειριστικά, δεν ανέχονται τη διαφορετικότητα, χαρακτηρίζονται από έλλειψη ενσυναίσθησης, διογκωμένη αυτοεικόνα, μειωμένη ικανότητα αυτοελέγχου, χαμηλή αυτοεκτίμηση και επιθετικότητα.

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΚΦΟΒΙΖΟΝΤΑΙ

είναι πολλές φορές παιδιά μοναχικά, αγχώδη, ανασφαλή, με χαμηλή αυτοεκτίμηση, συναισθηματικές και μαθησιακές δυσκολίες, ψυχοσωματικά και ψυχολογικά προβλήματα, ή ανήκουν σε μειοψηφική ομάδα.

Σε περίπτωση εκφοβισμού βιώνουν φόβο, θυμό, ντροπή, ενοχή και πιστεύουν ότι θα τιμωρηθούν επιπλέον ή δεν θα βοηθηθούν αν μιλήσουν, με αποτέλεσμα να μην αποκαλύπτουν αυτό που τους συμβαίνει. Αν όμως δεν βρουν υποστήριξη τα παιδιά αυτά θα έχουν στη συνέχεια προβλήματα στις διαπροσωπικές τους σχέσεις, στη σεξουαλική τους ζωή καθώς και στην ανάληψη ευθυνών.

Τα θύματα του σχολικού εκφοβισμού συχνά νιώθουν απόγνωση. Παρουσιάζουν συμπτώματα σχολικής φοβίας, γίνονται νευρικά και επιθετικά και πολλές φορές θύτες. Μερικά σημάδια αναγνώρισης είναι οι ανεξήγητες μελανιές, τα σκισμένα ρούχα, τα κατεστραμμένα αντικείμενα, υπερβολικό άγχος, εφιάλτες, αλλαγές στον ύπνο, την όρεξη, τη διάθεση.

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΝ ΣΑΝ ΘΕΑΤΕΣ

τον εκφοβισμό νιώθουν τύψεις και ανήμποροι να δράσουν. Νομίζουν πως αν αναφέρουν το γεγονός δεν θα αλλάξει κάτι. Μπορεί ακόμα να θαυμάζουν ή να φοβούνται τον εκφοβιστή, να παίρνουν το μέρος του, να διασκεδάζουν, να χαμογελούν, να ενθαρρύνουν τη βία ή να αδιαφορούν εντελώς και έτσι με τη στάση τους ενισχύουν την ντροπή, τη μοναξιά και τις ενοχές που νιώθει το παιδί που εκφοβίζεται.

ΤΑ ΑΙΤΙΑ

πρέπει να αναζητηθούν στην κοινότητα, στο περιβάλλον του σπιτιού, στο σχολείο και την ομάδα των συνομηλίκων.

Σε οικογένειες με αυταρχικούς, απορριπτικούς, μη υποστηρικτικούς γονείς που χρησιμοποιούν τη βία για την επίλυση των προβλημάτων.

Σε οικογένειες που τις διακρίνει η έλλειψη ορίων και η ανοχή άσχημων συμπεριφορών.

Σε αδιάφορους γονείς που δεν εκφράζουν τρυφερότητα και αποδοχή προς τα παιδιά τους.

Σε σχολεία με ανταγωνιστικότητα και ανεπαρκή υποστήριξη της συναισθηματικής ζωής των παιδιών.

Σε κοινωνίες που ανέχονται και προβάλλουν τη βία, τις κοινωνικές ανισότητες, το ρατσισμό.

Σε κοινωνίες που δεν αγκαλιάζουν τη διαφορετικότητα.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Ο σχολικός εκφοβισμός υπάρχει, μας αφορά και έχουμε ευθύνη για την πρόληψη και την αντιμετώπισή του. Η αντιμετώπιση και η πρόληψη ξεκινά από τη σωστή ενημέρωση και συνεχίζεται με την οργάνωση παρεμβάσεων και την αξιολόγησή τους σε επίπεδο σχολείου, τάξης και κοινότητας. Τα άτομα που εμπλέκονται σε αυτό το φαινόμενο πρέπει να βοηθηθούν να αναμορφώσουν και να ενδυναμώσουν τις σχέσεις τους (θύμα, θύτης, θεατής, γονέας, εκπαιδευτικός).

Οι γονείς τόσο των θυτών όσο και των θυμάτων πρέπει να πάρουν στα σοβαρά το θέμα, να μην αγνοούν, να μην ανέχονται τον εκφοβισμό, να επιβλέπουν το παιδί και να προσπαθήσουν να βρουν λύσεις αναζητώντας και τη βοήθεια των ειδικών, όταν αυτό επιβάλλεται. Να παρέχουν ασφάλεια και συναισθηματική στήριξη στο παιδί και να ενισχύουν την αυτοεκτίμησή του. Να διατηρούν ένα ήρεμο και ασφαλές κλίμα μέσα στην οικογένεια. Να αφιερώνουν ουσιαστικό χρόνο στο παιδί, να το ενθαρρύνουν να μη φοβάται να μιλάει για το πρόβλημα που το απασχολεί. Να επικοινωνούν με τον εκπαιδευτικό της τάξης και να συνεργάζονται μαζί του.

Ο εκπαιδευτικός καλείται να διακρίνει ανάμεσα στις "φυσιολογικές συγκρούσεις" και στον εκφοβισμό, που θεωρείται ως κάτι το παθολογικό.

Μοιάζει, αλλά δεν είναι απλό, γι' αυτό χρειάζεται να επιμορφώνεται συχνά για να μπορέσει να αναγνωρίζει το φαινόμενο και να διαχειρίζεται με επιτυχία τέτοιου είδους θέματα.

Οφείλει να δημιουργήσει θετικό κλίμα στο σχολείο. Να υιοθετήσει ένα υποστηρικτικό στιλ για να προστατέψει και να ενισχύσει συναισθηματικά το παιδί που δέχεται τη βία και να αξιοποιήσει τη δύναμη του παιδιού που εκφοβίζει. Να

ευαισθητοποιήσει τους γονείς να συνεργαστούν με το σχολείο και με άλλους φορείς. Να βοηθήσει τους παρατηρητές να κατανοήσουν ότι δεν είναι αθώοι αλλά συνυπεύθυνοι. Να βοηθήσει τα άτομα που ασκούν τον εκφοβισμό να συνειδητοποιήσουν τα κίνητρα και τις επιπτώσεις των πράξεών τους και να κατανοήσουν ότι η βία δε λύνει, αλλά δημιουργεί περισσότερα προβλήματα. Τα παιδιά (θύτες, θύματα, θεατές) πρέπει να μάθουν να μιλούν και να νιώθουν ότι έχουν στήριγμα τους γονείς και το σχολείο.

Είναι δικαίωμα κάθε παιδιού να πηγαίνει σχολείο χωρίς να φοβάται και να ντρέπεται.

Την επόμενη φορά λοιπόν που θα δεις ή θα ακούσεις κάποιον να κάνει ή να λέει κάτι σε κάποιον άλλον που μοιάζει με πλάκα, αλλά δεν είσαι και σίγουρος..., στάσου μια στιγμή και σκέψου :

- Σε ποιόν την κάνει την πλάκα, τι του είναι αυτός, τι σχέση έχουν μεταξύ τους; Είναι φίλοι;
- Πώς αισθάνεται ο άλλος; Τι θα αισθανόμουν εγώ στη θέση του αν μου το έλεγαν αυτό;

Με απλά λόγια:

Έχει πλάκα κάποιος να πονά;

Έχει πλάκα να φοβάται;

Έχει πλάκα να ντρέπεται;

Έχει πλάκα να στεναχωριέται και να αγωνιά τόσο που να μην μπορεί να κοιμηθεί τα βράδια ;

(Υλικό από το επιμορφωτικό πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης 50 ωρών που παρακολούθησε η συντονίστρια της δράσης, Στασινού Αικατερίνη, κατά το σχολικό έτος 2014-15 // Ανάπτυξη και Λειτουργία Δικτύου Πρόληψης και Αντιμετώπισης των Φαινομένων Σχολικής Βίας και Εκφοβισμού).

**Η ΟΜΑΔΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΚΑΝΔΗΛΑΠΤΗ ΚΛ. ΠΕ02
ΠΑΡΓΙΝΟΥ Ε. ΠΕ80
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: ΣΤΑΣΙΝΟΥ ΑΙΚ. ΠΕ02**